

รายงานผลนวัตกรรม

เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567
เรื่องการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลา
โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด
(mind mapping)

นางสาวอิศรญา จารูการ

ตำแหน่งครูผู้ช่วย

โรงเรียนเมืองอุบล

แผนพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย

๑. ผู้จัดทำนวัตกรรม

นางสาวอภิษฎา จารุกการ

๒. ชื่อนวัตกรรมการเรียนรู้

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลา โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (mind mapping)

๓. ระยะเวลาดำเนินการ

ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗

๔. แนวทางการคิดค้นนวัตกรรม

แนวทางที่ ๒ การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมขั้นใหม่

๕. ประเภทของนวัตกรรม

นวัตกรรมการเรียนการสอน

๖. หลักการและเหตุผล ความเป็นมา

การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษานั้น มีความสำคัญอย่างมากในยุคปัจจุบันด้วยเหตุที่ว่า วิชาสังคมศึกษาสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างมากและเป็นสิ่งพื้นฐานที่ผู้เรียนควรประพฤติปฏิบัติเพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศในอนาคตวิชาสังคมศึกษาสอนให้ผู้เรียนรู้จักหน้าที่ของตนเองกระบวนการคิดไตร่ตรองทักษะการปฏิบัติตามระเบียบการเคารพสิทธิ์ของผู้อื่นการแก้ปัญหาหากผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาจนเกิดความชำนาญ จะสามารถต่อยอดอนาคต ได้อย่างมาก

ในปัจจุบันพบว่าผู้เรียนด้านวิชาสังคมศึกษายังพบเจอปัญหาอยู่มากและเกิดขึ้นมาเป็นเวลายาวนานหลายปีเนื่องจากผู้เรียนยังขาดทักษะด้านของกระบวนการคิดการให้ความสำคัญกับสังคมทักษะ การปฏิบัติตามระเบียบการคิดวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาในรายวิชาสังคมอยู่มากและแผนจัดการเรียนการสอนแบบเดิมยังไม่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้กับตัวผู้เรียนมากเท่าไรนักเรียนยังไม่สามารถเข้าใจ ถึงสาเหตุหลักสำคัญในการเรียนได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากมีบริบทของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อาจจะยังไม่เอื้ออำนวย อาทิเช่น สื่อ การได้ลงมือปฏิบัติจริง กระบวนการคิดการจัดองค์ประกอบ เทคโนโลยี อาจจะไม่ครอบคลุมจึงส่งผลให้การเรียนของผู้เรียน ยังไม่ได้ผลตามเป้าที่ตั้งไว้ ดังนั้นเพื่อให้เด็กเกิดประสิทธิภาพในการเรียนเพิ่มมากขึ้นตัวครูผู้สอนได้นำข้อมูลที่ได้

จากผลการประเมินนักเรียนนำมาปรับประยุกต์วิธีการสอนให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นรวมไปถึง การเสริมสร้างกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีความสุขและรู้สึกสนุกสนานในการเรียนวิชาสังคมโดยนำ กิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบ Active Learning การเรียนรู้แบบแผนผังความคิด เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่แพร่หลายในปัจจุบันเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและใช้ความคิดของตนเอง อย่างเต็มที่ด้วยการตั้งคำถามกำหนดปัญหาและกำหนดสถานการณ์กระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นคนคิด ซึ่งแตกต่างกับการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นให้ครูเป็นคนให้ข้อมูลปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรม การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบอีกทั้งยังช่วยในเรื่องของการเพิ่มบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียน

ข้าพเจ้าตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็น จึงมีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านของการใช้การเรียน Active Learning เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาได้อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีครูเป็นผู้ประสานงานช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น

พูดเป็น และสร้างความเป็นประชาธิปไตย จะช่วยให้ได้รับคำตอบที่เปิดกว้างนั่นก็คือได้ข้อมูลได้ความรู้ ได้ความเข้าใจในประเด็นเหล่านั้นมากและลึกยิ่งขึ้น คำถามที่ตื้นนอกจากเป็นคำถามปลายเปิดแล้ว ยังเป็น คำถามที่ทำให้เราได้รับข้อมูล ได้คิดเป็นเหตุเป็นผลอย่างมาก สามารถใช้เวลานอกเวลาเรียนในการ ฝึกฝนทักษะ และเพิ่มเติมความรู้ เพื่อปรับปรุงการเรียนของตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนให้เกิดความ กระตือรือร้น สนุกสนานไปกับการเรียน อีกทั้งยังสามารถทบทวนได้ด้วยตนเองมีระบบวัดผลการเรียน หลังเรียนแต่ละบทเพื่อให้ครูสามารถนำผลมาประเมินช่วยเหลือนักเรียนให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นและยัง สามารถนำผลระหว่างการเรียนของนักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้กับครูผู้สอนในกลุ่มสาระเพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗. วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม

๑. เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษา
๒. เพื่อให้ นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้
๓. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
๔. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน

๘. กลุ่มเป้าหมาย

- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๔ คน โรงเรียนเมืองอุบล

๙. เป้าหมาย

๙.๑ เชิงปริมาณ

ผู้เรียนร้อยละ ๘๐ มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลา

ผู้เรียนร้อยละ ๘๐ สามารถแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการเปลี่ยนแปลง

วัฒนธรรมตามกาลเวลาได้

ผู้เรียนร้อยละ ๘๐ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาดีขึ้น

ผู้เรียนร้อยละ ๘๐ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลา

๙.๒ เชิงคุณภาพ

ผู้เรียนมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลา

ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตาม

กาลเวลา

ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาดีขึ้น

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลา

๑๐. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรม

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครู เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและ พี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิค

วิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด

วิเคราะห์สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึง

การมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ ตามระดับช่วงวัย

ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และถาม อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงโดยต้องคำนึง ถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วม ในการสร้างความรู้

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

Active Learning ส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของผู้เรียน การมีวิจรรย์ญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาส มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงและมีการใช้ วิจรรย์ญาณในการคิดและตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ ค้นหาค้นหาสไตล์การเรียนรู้ของตนเอง สู่การเป็นผู้รู้คิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง (Metacognition) เพราะฉะนั้น Active Learning จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher order thinking) ในการมีวิจรรย์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์

Active Learning สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม

จะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม Active Learning ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จุใจในการเรียน

และทำให้ผู้เรียน แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ

เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ในสภาพแวดล้อม ที่เอื้ออำนวย

ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกเรียนรู้ กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจ

และความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบและทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ Active Learning

ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้

ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียน และตัวครู

เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือก

ใช้ความถนัด ความสนใจความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different)

สอดคล้องกับแนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligence) เพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตัวเอง

ส่วนครูผู้สอนต้องมีความตระหนัก

แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย

เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูเกิดทักษะในการสอนและมีความเชี่ยวชาญ

ในบทบาท หน้าที่ ที่รับผิดชอบ เป็นการพัฒนาตน พัฒนางาน และพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีดังนี้ เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้

ไปประยุกต์ใช้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

ในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขันเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุดเป็นกิจ

กรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สู่ทักษะการคิดวิเคราะห์และประเมินค่าผู้เรียนได้เรียนรู้

ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้เกิดจากประสบการณ์และการสรุปของผู้เรียนผู้สอน เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง จากลักษณะการเรียนรู้แบบ Active Learning ดังกล่าวจึงควรมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน ดังนี้

จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหาและการนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุดจัดให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองจัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ ร่วมกัน สร้างร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขันจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงานและการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อในการกิจต่างจัดกระบวนการเรียนที่สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูงจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร หรือสารสนเทศและหลักการ ความคิดรวบยอดผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองจัดกระบวนการสร้างความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปทบทวนของผู้เรียน

ลักษณะกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก

กระบวนการเรียนรู้ที่ลดบทบาทการสอนและการให้ความรู้โดยตรงของครู แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างองค์ความรู้ และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้นำความรู้ ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ พัฒนาทักษะกระบวนการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น กิจกรรมเชื่อมโยงกับนักเรียน กับสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ปัญหาของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ

นำเสนอผลงานกิจกรรมเป็นการนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาใหม่หรือใช้ในสถานการณ์ใหม่กิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเองอย่างมีเหตุผล มีโอกาสระดมอภิปรายและกิจกรรมเน้นการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

รูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ในลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีวิธีการจัดการเรียนรู้หลากหลายวิธี เช่น

- การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)
- การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning)
- การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)

ฯลฯ

อย่างไรก็ตามรูปแบบ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้ มีพื้นฐานมาจากแนวคิดเดียวกัน คือ ให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ของตนเองข้อสังเกต

เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีรากฐานมาจากแนวคิดทางการศึกษาที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ (Constructivist) โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากข้อมูลที่ได้

รับมาใหม่ด้วยการนำไปประกอบกับประสบการณ์เดิมในอดีต นอกจากนี้ ยังมีมิติกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ๒ มิติ ได้แก่ กิจกรรมด้านการรู้คิด (Cognitive Activity) และกิจกรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral Activity) ผู้นำไปใช้อาจเข้าใจคลาดเคลื่อน ว่าการเรียนรู้แบบนี้ คือรูปแบบที่เน้นความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral Active) โดยเข้าใจว่าความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรมจะทำให้เกิดความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการรู้คิด (Cognitively Active) ไปเอง จึงเป็นที่มาของการประยุกต์ใช้ผิด ๆ ว่าให้ผู้สอนลดบทบาทความเป็นผู้ให้ความรู้ลง เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและบริหารจัดการหลักสูตร โดยปล่อยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เองอย่างอิสระจากการทำกิจกรรมและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนด้วยตนเองตามยถากรรม โดยผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้พัฒนาการด้านความรู้คิดความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรมอาจไม่ก่อให้เกิดความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการรู้คิดเสมอไป การที่ผู้สอนให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านพฤติกรรมเพียงอย่างเดียว เช่น การฝึกปฏิบัติและการ อภิปรายในกลุ่มของผู้เรียนเอง โดยไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านการรู้คิด เช่น การลำดับความคิดและการ จัดองค์ความรู้ จะทำให้ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ลดลง

กรณีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบที่ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมและค้นพบความรู้ด้วยตนเองนี้ไปใช้กับการพัฒนาการเรียนรู้ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จะเหมาะ กับการพัฒนาในขั้น การทำความเข้าใจ การนำไปประยุกต์ใช้ และการวิเคราะห์ ขึ้นไปมากกว่าขั้นให้ข้อมูล ความรู้ เพราะเป็นการเสียเวลามาก และไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

โดยสรุป การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยการนำเอาวิธีการสอนเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน เป็นการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต และถือเป็นการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ในที่นี้ จึงเสนอรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

การออกแบบเป็นการถ่ายทอดจากรูปแบบความคิด ออกมาเป็นผลงานที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้ หรือสัมผัสได้ การออกแบบต้องใช้ทั้งศาสตร์แห่งความคิดและศิลป์ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือปรับปรุง พัฒนาสิ่งเดิมให้ดีขึ้น การออกแบบการเรียนรู้ เป็นกระบวนการวางแผนการสอนอย่างมีระบบ โดยมีการวิเคราะห์ องค์ประกอบการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ การเรียนการสอน สื่อ กิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการประเมินผล เพื่อให้ผู้สอน สามารถถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียน และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบการจัดการ เรียนรู้ที่ดี จะช่วยผู้สอนวางแผนการสอนอย่างมีระบบ บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยมีหลักการออกแบบการเรียนรู้ ดังนี้

๑. การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ นั้น เพื่อใคร ใครเป็นผู้เรียนหรือใครเป็นกลุ่มเป้าหมายผู้ออกแบบ ควรมีความเข้าใจ และรู้จักกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้อะไร มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถอะไร ผู้สอนต้องกำหนด จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ให้ชัดเจนผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรในรายวิชานั้น ๆ ได้ดีที่สุดในอย่างไร ควรใช้วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมี ปัจจัยสิ่งใดที่ต้องคำนึงถึงบ้าง

เมื่อผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ขึ้นและประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ และจะใช้วิธีการใดในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนรู้ ควรมีการวางแผนเพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนเป็นใคร มีลักษณะพื้นฐานอย่างไร จะกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนครั้งนั้นอย่างไร จะใช้วิธีการเรียนการสอน กิจกรรม การเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้อย่างไรบ้าง จึงจะสามารถทำให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย คือ ภายหลังเรียนรู้แล้วผู้เรียนเข้าใจ จดจำ นำไปใช้ ทำได้ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ เป็นต้น ดังนั้น สิ่งที่ควรพิจารณา ในการออกแบบการเรียนรู้ ได้แก่ ตัวผู้เรียน จุดมุ่งหมาย วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ และการ ประเมินผล วิธีการสอน คือ ขั้นตอนให้ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ด้วยวิธีการ ต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญ อันเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ ของวิธีนั้น ๆ (ทิตินา แชมมณี, ๒๕๕๑ หน้า ๓๒๓)

เทคนิคการสอน หมายถึง กลวิธีต่าง ๆ ที่ใช้เสริมกระบวนการสอน ขั้นตอนการสอน หรือ การกระทำต่าง ๆ ในการสอนให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (ทิตินา แชมมณี, ๒๕๕๑ หน้า ๓๘๖) จากความหมาย และนิยามดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่าวิธีการสอนเป็นขั้นตอนการสอนที่ทำให้ผู้เรียน บรรลุวัตถุประสงค์ เทคนิคการสอน เป็นวิธีการเสริมที่จะช่วยให้วิธีการสอนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น กลยุทธ์การสอน เป็นวิธีการสอนที่ใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการสอน มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ ให้เกิดประสิทธิภาพ วิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ จะต้องเป็นการสอนที่มีขั้นตอน ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ และใช้วิธีการส่งเสริมการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

คำว่า “การออกแบบ” และ “การจัดการเรียนรู้” เมื่อนำมารวมกันเป็น “การออกแบบ การจัดการเรียนรู้” (Instructional design) ได้มีนักการศึกษาด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้ความหมายไว้ว่า การออกแบบการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ที่นำมาใช้ในการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและปัญหาการเรียนการสอน เพื่อแสวงหาแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ หรือสร้างสิ่งใหม่ โดยนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนมาใช้ เป้าหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ คือ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน แนวคิดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมลดเวลา เรียน เพิ่มเวลารู้ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดของ บลูม (Bloom’s Taxonomy) สี่เสาหลักทางการศึกษา (Four Pillars of Education) หลักการพัฒนาทักษะ ๔ H (Head , Heart , Hand , Health) พระบรมราชโบายด้านการศึกษามหาจักรพรรดิเจ้าอยู่หัววชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร แนวคิดของ บลูม (Bloom’s Taxonomy) บลูม (Benjamin S. Bloom.๑๙๗๖) นักการศึกษาชาวอเมริกัน เชื่อว่า การเรียนการสอน ที่จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้สอน กำหนดและจัดกิจกรรมการเรียน รวมทั้งวัดประเมินผลได้ถูกต้อง โดยได้จำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ที่เรียกว่า Taxonomy of Educational Objectives (อดิญาณ์ ศรีเกษตริณ. ๒๕๔๓ : ๗๒-๗๔ ; อ้างอิงจาก บุญ ชม ศรีสะอาด. ๒๕๓๗ ; Bloom. ๑๙๗๖ : ๑๘) ออกเป็น ๓ ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะ พิสัย ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หมายถึง การเรียนรู้ทางด้าน ความรู้ ความคิด การแก้ปัญหา จัดเป็นพฤติกรรมด้านสมองเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแอนเดอร์สันและแครทวอลล์ (Anderson & Krathwohl) ได้ปรับปรุงการจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาตามแนวคิดของ บลูม ขึ้นใหม่ มีการปรับเปลี่ยนระดับพฤติกรรม เป็น ๖ ระดับ ดังนี้ จำ (Remember) หมายถึงความสามารถในการดึงเอาความรู้ที่มีอยู่ในหน่วยความจำ ระยะเวลาออกมา แบ่งประเภทย่อยได้ ๒ ลักษณะคือ จำได้ (Recognizing) ระลึกได้ (Recalling) เข้าใจ (Understand) หมายถึงความสามารถในการกำหนดความหมายของคำพูด ตัวอักษรและการสื่อสารจากสื่อต่างๆ ที่เป็นผลมาจากการสอน แบ่งประเภทย่อยได้ ๗ ลักษณะ คือ ตีความ (Interpreting) ยกตัวอย่าง (Exemplifying) จำแนกประเภท (Classifying) สรุป (Summarizing) อนุมาน (Inferring) เปรียบเทียบ (Comparing) อธิบาย (Explaining) ประยุกต์ใช้ (Apply) หมายถึงความสามารถในการดำเนินการหรือใช้ระเบียบวิธีการ ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดให้ แบ่งประเภทย่อยได้ ๒ ลักษณะคือ ดำเนินงาน (Executing) ใช้เป็นเครื่องมือ (Implementing)

วิเคราะห์ (Analyze) หมายถึงความสามารถในการแยกส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ และค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ ความสัมพันธ์ระหว่างของส่วนประกอบกับโครงสร้างรวมหรือส่วนประกอบเฉพาะ แบ่งประเภทย่อยได้ ๓ ลักษณะคือ บอกความแตกต่าง (Differentiating) จัดโครงสร้าง (Organizing) ระบุคุณลักษณะ (Attributing) ประเมินค่า (Evaluate)

หมายถึงความสามารถในการตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์หรือ มาตรฐาน แบ่งประเภทย่อยได้ ๒ ลักษณะคือ ตรวจสอบ (Checking) วิพากษ์วิจารณ์ (Critiquing) สร้างสรรค์ (Create)

หมายถึงความสามารถในการรวมส่วนประกอบต่างๆเข้าด้วยกัน ด้วยรูปแบบใหม่ๆ

ที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างมีเหตุผลหรือทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นต้นแบบ แบ่งประเภทย่อย ได้ ๓ ลักษณะคือ สร้าง (Generating) วางแผน (Planning) ผลิต (Producing) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ และคุณธรรม

พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งที่ดีงามตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึง ประสงค์ได้ จิตพิสัยประกอบด้วยพฤติกรรม ๕ ระดับ ได้แก่

การรับรู้ (Receiving/Attending) เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้า อย่างไม่อย่างหนึ่งซึ่งเป็นไปได้ในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้านั้นว่าคืออะไร แล้วจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น

การตอบสนอง (Responding) เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้านั้น ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว

การเกิดค่านิยม (Valuing) การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่ง นั้น

การจัดระบบ (Organizing) การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไปแต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับ อาจจะยอมรับค่านิยมใหม่โดยยกเลิกค่านิยมเก่า

บุคลิกภาพ (Characterizing) การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัย ประจำตัว ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม พฤติกรรมด้านนี้จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ ซึ่งจะเริ่มจากการได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อม แล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ ขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่างๆ จนกลายเป็นค่านิยม และยิ่งพัฒนาต่อไปเป็นความคิด อุดมคติ ซึ่งจะเป็นการควบคุมทิศทางพฤติกรรมของคน

ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)
พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่าง คล่องแคล่ว ชำนิชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรง โดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะ ประกอบด้วย ๕ ชั้น ดังนี้

การรับรู้ เลียนแบบ ทำตาม (Imitation) เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ ถูกต้อง หรือเป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

การทำเอง/การปรับให้เหมาะสม (Manipulation) เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจและพยายามทำซ้ำ เพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือ สามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อเสนอแนะ

การหาความถูกต้อง (Precision) พฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้อง อาศัยเครื่องชี้แนะเมื่อได้กระทำซ้ำแล้วก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

การทำอย่างต่อเนื่อง (Articulation) หลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเอง จะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง จนปฏิบัติงานที่ยุ่งยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว การที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

การทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Naturalization) พฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติ ได้คล่องแคล่วว่องไวโดยอัตโนมัติ เป็นไปอย่างธรรมชาติซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง

สี่เสาหลักของการศึกษา (Four Pillars of Education)

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก ได้ศึกษา

แนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเสนอสี่เสาหลักของการศึกษา (Four Pillars of Education) ประกอบด้วยการเรียนรู้ ๔ ลักษณะ ได้แก่ การเรียนเพื่อรู้ (Learning to know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to do) การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Learning to Live together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to be)

Learning to know : หมายถึง การเรียนเพื่อรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง อันจะเป็นประโยชน์ต่อไป ได้แก่

การแสวงหาให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการ การต่อยอดความรู้ที่มีอยู่ รวมทั้งการสร้างความรู้ขึ้นใหม่

เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต กระบวนการเรียนรู้เน้นการฝึกสติ สมาธิ ความจำ ความคิด ผสมผสานกับสภาพจริงและประสบการณ์ในการปฏิบัติ

Learning to do : หมายถึง การเรียนเพื่อการปฏิบัติหรือลงมือทำ มุ่งพัฒนาความสามารถ

และความชำนาญ รวมทั้งสมรรถนะทางด้านวิชาชีพ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ ปรับประยุกต์องค์ความรู้

ไปสู่การปฏิบัติงานและอาชีพ กระบวนการเรียนรู้เน้นบูรณาการระหว่างความรู้ภาคทฤษฎีและการฝึก

ปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งอาจนำไปสู่การประกอบอาชีพจากความรู้ที่ได้ศึกษามา รวมทั้งการปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์ให้สังคมที่สามารถทำงานได้หลายอย่าง

Learning to live together : หมายถึง การเรียนรู้เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข

ทั้งการดำเนินชีวิตในการเรียน ครอบครัว สังคม และการทำงาน เป็นการดำรงชีวิตอย่างมี

คุณภาพด้วยการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้สังคม การจัดการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

พหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหา การจัดการ

ความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มีความเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เข้าใจความแตกต่างและหลากหลาย

ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของแต่ละบุคคลในสังคม

Learning to be : หมายถึง การเรียนรู้เพื่อให้รู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้ รู้ถึงศักยภาพ ความ ถนัด ความสนใจ

ของตนเอง สามารถใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เลือก

แนวทางการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ วางแผนการเรียนรู้ต่อ การประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพ

ตนเองได้ การจัดการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกด้านทั้งจิตใจและร่างกาย สติปัญญา ให้ความสำคัญกับ

จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ภาษา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความ

รับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ศีลธรรม สามารถปรับตัว และปรับปรุงบุคลิกภาพของตน เข้าใจตนเองและผู้อื่น

หลัก ๔ H (Head Heart Hand และ Health)

หลัก ๔ H เป็นการมุ่งเน้นพัฒนาทักษะของผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง คิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ ที่หลากหลาย ดังนี้

กิจกรรมพัฒนาสมอง (Head) หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิด เพื่อให้

ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ตัดสินใจ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมพัฒนาจิตใจ (Heart) หมายถึง กิจกรรมส่งเสริม พัฒนา และปลูกฝังค่านิยม

คุณธรรม จริยธรรม การทำประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์จนเป็นลักษณะนิสัย และมีจิตสำนึกที่ดี ต่อตนเองและส่วนรวม

กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) หมายถึง กิจกรรมสร้างเสริมทักษะการทำงาน

ทักษะทางอาชีพที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และศักยภาพของตนเอง

กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ (Health) หมายถึง กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาวะเพื่อให้ผู้เรียน

มีสมรรถนะทางกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ และมีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพจนเป็นนิสัย

พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีกระแสพระราชดำริต่อบริษัทประกันคณาจารย์ และคณะคณาจารย์

ให้ร่วมกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง โดยจัดการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ๔ ด้าน ดังนี้

มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง หมายถึง การจัดการศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้

ความเข้าใจที่ดีต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความเอื้ออาทร

ต่อครอบครัวและชุมชนของตนมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม หมายถึง การจัดการศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียน

รู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด-ที่ถูก สิ่งชั่ว-สิ่งดี เพื่อปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ผิดที่ชั่ว เพื่อสร้างคนดี

ให้แก่บ้านเมืองมีงานทำ มีอาชีพ หมายถึง การจัดการศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียน เป็นเด็กรักงาน สู้งาน

ทำงานจนสำเร็จ อบรมให้เรียนรู้การทำงาน ให้สามารถเลี้ยงตัวและเลี้ยงครอบครัวได้เป็นพลเมืองดี หมายถึง

การจัดการศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียน มีหน้าที่เป็นพลเมืองดีสถานศึกษาและสถานประกอบการต้องส่งเสริม

ให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่พลเมืองดี การเป็นพลเมืองดีหมายถึงการมีน้ำใจ มีความเอื้ออาทร ทำงานอาสาสมัคร

งานบำเพ็ญประโยชน์ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อ บ้านเมืองได้ก็ทำ”

๑๑. การออกแบบกระบวนการเรียนรู้

- วิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลด้านการคิดวิเคราะห์ เรื่องการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลา ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หลักสูตรสถานศึกษา และศึกษาแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
- ศึกษาวิธีการพัฒนาการแลกเปลี่ยนความคิดระหว่างกัน
- ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้และคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนปัญหา เกี่ยวกับการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลา โดยใช้สื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลา โดยใช้อัตลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี (ต้นเทียนพรรษา)
- สร้างแบบประเมินทักษะคิดวิเคราะห์ เพื่อวัดทักษะการคิด ความรู้ (K) ทักษะ (P) คุณลักษณะ (A) ได้แก่ ใฝ่เรียนใฝ่รู้

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ได้แก่

- นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ มีทักษะการคิด ในการเรียนเรื่องการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลา โดยใช้ อัตลักษณ์ของอุบลราชธานีโดยใช้อัตลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี และมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘๐
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ตระหนักและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชน
ระยะเวลา การเก็บรวบรวมข้อมูล โดย กำหนดระยะเวลา ๓ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๒ วัน รวม ๖ ชั่วโมง ใน ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ระหว่างเดือนธันวาคม - มกราคม ๒๕๖๘ โดยจัดกิจกรรมในชั่วโมงสอนสังคมศึกษา ตามตารางสอนที่ได้รับมอบ
กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๔ คน
การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

๑๒. โครงสร้างและองค์ประกอบของนวัตกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการสอน ได้แก่

๓.๑.๑ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ Active leaning โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

๓.๑.๒ แผนผังความคิด เรื่อง วัฒนธรรม

๑๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาเรื่องวัฒนธรรมประเพณีสูงขึ้น
ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ในระดับดี

๑๔. งบประมาณเพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

- ๑,๐๐๐ บาท

๑๕. การประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
๑.เพื่อให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา (เรื่องการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลา)	ทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านร้อยละ ๘๐
๒.เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์	ประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์	แผนผังความคิด	ผ่านระดับดี

ลงชื่อ .....ผู้พัฒนานวัตกรรม

(นางสาวอภิษฎา จารุการ)

ตำแหน่งครูผู้ช่วย

ภาคผนวก

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส ๑๖๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา ๘๐ ชั่วโมง/ปี

ศึกษา วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ พุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขาร จนถึงสังเวชนียสถาน การประพาศิตตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่า และศาสนิกชน ตัวอย่าง วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา การทำความดีของบุคคลในประเทศตามหลักศาสนา แนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต การสวดมนต์แผ่เมตตาและบริหารจิตเจริญปัญญา การมีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อแก้ปัญหาอบายมุข และสิ่งเสพติด หลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่น ๆ ลักษณะสำคัญของศาสนพิธีพิธีกรรมของศาสนาอื่น ๆ การปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องเข้าร่วมพิธีความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในศาสนสถาน มรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธี พิธีกรรม การกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาและดำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม การแสดงออกถึงมารยาทไทยได้เหมาะสมถูกกาลเทศะ คุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ บทบาท ความสำคัญในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย บทบาทของผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบ บทบาทของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน วิธีและประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาล การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น ข้อมูลลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับภัยพิบัติประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของประเทศไทยในอดีตกับปัจจุบันและผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง ตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และแนวทางในการจัดการที่ยั่งยืนในประเทศไทย

โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการทางสังคม กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีหลักธรรมในการดำเนินชีวิต รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส ๑.๑ ป.๖/๑, ป.๖/๒, ป.๖/๓, ป.๖/๔, **ป.๖/๕**, ป.๖/๖, **ป.๖/๗**, ป.๖/๗, ป.๖/๘, ป.๖/๙

ส ๑.๒ ป.๖/๑, ป.๖/๒, **ป.๖/๓**, ป.๖/๔

ส ๒.๑ ป.๖/๑, ป.๖/๒, ป.๖/๓, **ป.๖/๔**, ป.๖/๕

ส ๒.๒ ป.๖/๑, **ป.๖/๒**, ป.๖/๓

ส ๓.๑ ป.๖/๑, ป.๖/๒, **ป.๖/๓**

ส ๓.๒ **ป.๖/๑**, ป.๖/๒

ส ๕.๑ ป.๖/๑, ป.๖/๒

ส ๕.๒ **ป.๖/๑**, ป.๖/๒, **ป.๖/๓**

รวม ๘ มาตรฐาน ๓๑ ตัวชี้วัด (๒๐ ตัวชี้วัดระหว่างทาง ๑๑ ตัวชี้วัดปลายทาง)

ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนา
ที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม
เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ชั้น	ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๖	ส ๑.๑ ป.๖/๑	◆ พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ เช่น เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย เป็นรากฐานทางวัฒนธรรมไทย เป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทย และเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย
	ส ๑.๑ ป.๖/๒	◆ สรุปรูปพุทธประวัติ (ทบทวน) ◆ ปลงอายุสังขาร ◆ ปัจฉิมสาวก ◆ ปรีณิพพาน ◆ การถวายพระเพลิง ◆ แจกพระบรมสารีริกธาตุ ◆ สังเวชนียสถาน ๔
	ส ๑.๑ ป.๖/๓	◆ พระราชา ◆ ทีฆิติโกสลชาดก ◆ สัพพทวารัฐชาดก ◆ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ◆ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรม-พระปรมาภิไธยชินนโรส
	ส ๑.๑ ป.๖/๔	➢ พระรัตนตรัย ○ ศรัทธา ๔ ◆ พระพุทธ ○ พุทธกิจ ๕ ◆ พระธรรม ○ อริยสัจ ๔ ○ หลักกรรม ◆ พระสงฆ์ ➢ ไตรสิกขา ◆ ศีล สมาธิ ปัญญา ➢ โอวาท ๓ ◆ ไม่ทำชั่ว ○ เบญจศีล ○ อบายมุข ๖ ○ อกุศลมูล ๓ ◆ ทำความดี ○ เบญจธรรม ○ กุศลมูล ๓ ○ พลละ ๔

ชั้น	ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		○ คารวะ ๖ ○ กตัญญูทเวที่ต่อพระมหากษัตริย์ ○ มงคล ๓๘ - มีวินัย - การงานไม่มีโทษ - ไม่ประมาทในธรรม ◆ ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) ➤ พุทธศาสนสุภาษิต ◆ สัจเจน กิตติ ปโปติ คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ ◆ ยถาวาที ตถาการี พูดเช่นไร ทำเช่นนั้น
	ส ๑.๑ ป.๖/๕	◆ ตัวอย่างการทำความดีของบุคคลในประเทศ
	ส ๑.๑ ป.๖/๖	◆ สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญ คุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา ◆ รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิและปัญญา ◆ รู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของ การบริหารจิตและเจริญปัญญา ◆ ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ ◆ ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึกเมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัสสิ่งที่มากระทบ ใจรับรู้ธรรมารมณ์ ◆ ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

ชั้น	ตัวชี้วัด (ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	ส ๑.๑ ป.๖/๗	◆ หลักธรรม : อริยสัจ ๔ หลักกรรม ◆ โอวาท ๓ : เบญจศีล – เบญจธรรม อบายมุข ๖ อกุศลมูล ๓ กุศลมูล ๓
	ส ๑.๑ ป.๖/๘	➤ หลักธรรมสำคัญของศาสนาต่าง ๆ ◆ พระพุทธศาสนา : อริยสัจ ๔ โอวาท ๓ ฯลฯ ◆ ศาสนาอิสลาม : หลักศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรม ◆ คริสต์ศาสนา : บัญญัติ ๑๐ ประการ
	ส ๑.๑ ป.๖/๙	➤ ศาสนพิธีของศาสนาต่าง ๆ ◆ พระพุทธศาสนา ○ ศาสนพิธีที่เป็นพุทธบัญญัติ เช่น บรรพชา อุปสมบท ○ ศาสนพิธีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญพิธี เนื่องในวันสำคัญทางศาสนา ○ ศาสนาอิสลาม เช่น การละหมาด การถือศีลอด การ บ่าเพ็ญฮัจญ์ ฯลฯ ○ คริสต์ศาสนา เช่น ศีลล้างบาป ศีลอภัยบาป ศีลกำลัง ศีลมหาสนิท ฯลฯ ○ ศาสนาฮินดู เช่น พิธีศราทธ์ พิธีบูชาเทวดา

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ชั้น	ตัวชี้วัด(ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๖	ส ๑.๒ ป.๖/๑	◆ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัด เช่น เขตพุทธาวาส สังฆาวาส ◆ การปฏิบัติตนที่เหมาะสมภายในวัด
	ส ๑.๒ ป.๖/๒	◆ การถวายของแก่พระภิกษุ ◆ การปฏิบัติตนในขณะที่ฟังธรรม ◆ การปฏิบัติตนตามแนวทางของพุทธศาสนิกชน เพื่อประโยชน์ต่อศาสนา
	ส ๑.๒ ป.๖/๓	◆ ทบพวนการอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร ◆ พิธีทอดผ้าป่า ◆ พิธีทอดกฐิน ◆ ระเบียบพิธีในการทำบุญงานอวมงคล ◆ การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในศาสนพิธีพิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา วันธรรมสวนะ ◆ ประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธี/พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา
	ส ๑.๒ ป.๖/๔	➢ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ○ ชั้นเตรียมการ ○ ชั้นพิธีการ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ชั้น	ตัวชี้วัด(ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๖	ส ๒.๑ ป.๖/๑	◆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเช่น - กฎหมายจราจร - กฎหมายทะเบียนราษฎร - กฎหมายยาเสพติดให้โทษ - เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ อบต. อบจ. ◆ ประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามกฎหมายดังกล่าว
	ส ๒.๑ ป.๖/๒	◆ ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม ◆ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาที่มีผลต่อตนเองและสังคมไทย ◆ แนวทางการธำรงรักษาวัฒนธรรมไทย
	ส ๒.๑ ป.๖/๓	◆ ความหมายและสำคัญของมารยาทไทย ◆ มารยาทไทยและมารยาทสังคม เช่น การแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การรับของส่งของ การรับประทานอาหาร การแสดงกิริยาอาการ การทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด
	ส ๒.๑ ป.๖/๔	◆ ประโยชน์และคุณค่าทางวัฒนธรรม ◆ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนภาคต่างๆ ในสังคมไทย ◆ แนวทางการรักษาวัฒนธรรม
	ส ๒.๑ ป.๖/๕	◆ ข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แหล่งข่าวต่าง ๆ สถานการณ์จริง ◆ ประโยชน์จากการติดตามข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ◆ หลักการเลือกรับและใช้ข้อมูล ข่าวสารจากสื่อต่างๆ รวมทั้งสื่อที่ไร้พรมแดน

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ชั้น	ตัวชี้วัด(ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๖	ส ๒.๒ ป.๖/๑	◆ บทบาท หน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล
	ส ๒.๒ ป.๖/๒	◆ กิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริม ประชาธิปไตย ในท้องถิ่นและประเทศ
	ส ๒.๒ ป.๖/๓	◆ การมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย ระเบียบ กติกา การเลือกตั้ง ◆ สอดส่องดูแลผู้มีพฤติกรรมการกระทำผิดการเลือกตั้ง และแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ◆ ตรวจสอบคุณสมบัติ ◆ การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด(ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๖	ส ๓.๑ ป.๖/๑	◆ บทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณภาพ เช่น คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม มีจรรยาบรรณ ความรับผิดชอบ ต่อสังคม วางแผนก่อนเริ่มลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดความผิดพลาดและการสูญเสีย ฯลฯ ◆ ทักษะคติในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ◆ ประโยชน์ของการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ
	ส ๓.๑ ป.๖/๒	◆ คุณสมบัติของผู้บริโภคที่ดี ◆ พฤติกรรมของผู้บริโภคที่บกพร่อง ◆ คุณค่าและประโยชน์ของผู้บริโภคที่รู้เท่าทันที่มีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม
	ส ๓.๑ ป.๖/๓	◆ ความหมาย และความจำเป็นของทรัพยากร ◆ หลักการและวิธีใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ลดการสูญเสียทุกประเภท) ◆ วิธีการสร้างจิตสำนึกให้คนในชาติรู้คุณค่าของ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ◆ วางแผนการใช้ทรัพยากร โดยประยุกต์เทคนิคและ วิธีการใหม่ ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและ ประเทศชาติ และทันกับสภาพทางเศรษฐกิจและ สังคม

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ชั้น	ตัวชี้วัด(ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๖	ส ๓.๒ ป.๖/๑	◆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาล ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างสังเขป เช่นการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ รายได้และรายจ่าย การออมกับธนาคาร การลงทุน ◆ แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของหน่วยเศรษฐกิจ ◆ ภาษีและหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี ◆ สิทธิของผู้บริโภค และสิทธิของผู้ใช้แรงงานในประเทศไทย ◆ การหารายได้ รายจ่าย การออม การลงทุน ซึ่งแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค และรัฐบาล
	ส ๓.๒ ป.๖/๒	◆ การรวมกลุ่มเชิงเศรษฐกิจเพื่อประสานประโยชน์ในท้องถิ่น เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด(ระหว่างทาง/ปลายทาง)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.๖	ส ๕.๑ ป.๖/๑	◆ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะ กิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคม (ประชากร เศรษฐกิจสังคมและ วัฒนธรรม) ◆ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
	ส ๕.๑ ป.๖/๒	◆ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของ ประเทศไทย ◆ ผลที่เกิดจากการปรับเปลี่ยน หรือดัดแปลงสภาพธรรมชาติ ในประเทศจากอดีต ถึงปัจจุบัน และผลที่เกิดขึ้น (ประชากร เศรษฐกิจ สังคม อาชีพ และวัฒนธรรม)
	ส ๕.๑ ป.๖/๓	◆ ผลจากการรักษาและทำลายทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ในประเทศไทย ◆ แนวทางในการจัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนมี จิตสำนึกรู้คุณค่า

โครงสร้างรายวิชาสังคมศึกษา

รหัสวิชา ส ๑๖๑๐๑ วิชาสังคมศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เวลาเรียน ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒ หน่วยกิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

หน่วย การ เรียนรู้	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (๑๐๐)
๑	พระพุทธศาสนา	ส ๑.๑ ป.๖/๑ ป.๖/๒	พระพุทธศาสนามีความสำคัญในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นรากฐานและมรดกทางวัฒนธรรมไทย และเป็นหลักในการพัฒนาชาติ การศึกษาพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าทำให้ทราบถึงความเป็นมาของศาสนาของศาสนาประจำชาติ และได้ข้อคิดและแบบอย่างที่ดีสำหรับเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ภายในชาติ	๖	๖
๒	หลักธรรมนำ ความสุข	ส ๑.๑ ป.๖/๔ ป.๖/๗ ป.๖/๘	พระรัตนตรัยมีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนา ทุกคนจึงควรแสดงความเคารพพระรัตนตรัยอย่างเหมาะสมและปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท ๓ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีสติและมีความสุข รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เช่น ปัญหาอบายมุข ปัญหาสิ่งเสพติด และเนื่องจากประเทศไทยมีผู้นับถือศาสนาแตกต่างกันหลายศาสนา ดังนั้นทุกคนจึงควรให้ความเคารพหลักธรรมของศาสนาอื่นอย่างเหมาะสม เพื่อให้ทุกคนในชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข	๖	๖
๓	เรียนรู้สิ่งที่ดี	ส ๑.๑ ป.๖/๓ ป.๖/๕ ป.๖/๖	พุทธศาสนิกชนทุกคนควรนำคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพุทธสาวก ชาดก ศาสนิกชน ตัวอย่างไปประยุกต์ปฏิบัติและพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนา	๖	๖

หน่วย การ เรียนรู้	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (๑๐๐)
๔	ศาสนิกชนที่ดี และศาสนพิธีน่ารู้	ส ๑.๑ ป.๖/๙ ส ๑.๒ ป.๖/๑ ป.๖/๒ ป.๖/๓ ป.๖/๔	ศาสนพิธีและพิธีกรรมของศาสนาต่าง ๆ มี ลักษณะสำคัญและหลักการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ศาสนิกชนจึงพึงปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เมื่อ ต้องเข้าร่วมพิธีอย่างมีมารยาท ชาวพุทธควร แสดงตนเป็นพุทธมามกะ และเข้าร่วมในศาสนา พิธีและพิธีกรรมในกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ในโอกาสที่เหมาะสมและปฏิบัติตนได้อย่าง ถูกต้องเหมาะสม	๖	๖
๕	กฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวัน	ส ๒.๑ ป.๖/๑	กฎหมายเป็นข้อบังคับให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติ ซึ่งการปฏิบัติตนตาม บทบัญญัติของกฎหมายจรรยาบรรณกฎหมายยาเสพติด ให้โทษ กฎหมายทะเบียนราษฎร เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ อบต. อบจ. ย่อมเป็นสิ่งสำคัญ ประการหนึ่งซึ่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกันใน สังคมด้วยความสงบเรียบร้อย	๗	๗
๖	กิจกรรม ประชาธิปไตย	ส ๒.๒ ป.๖/๑ ป.๖/๒ ป.๖/๓	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาลต่างก็มี บทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารราชการ แผ่นดินและการ บริหารส่วนท้องถิ่น ประชาชน ทุกคนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ใช้สิทธิ เลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะส่งผลต่อ ความมั่นคง การปกครองระบอบประชาธิปไตย	๖	๖
๗	รู้เท่าทันข้อมูล ข่าวสาร และ เหตุการณ์	ส ๒.๑ ป.๖/๕	แหล่งข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ล้วนมี ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้นจึงต้องรู้จัก หลักการเลือกรับข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นอย่างถูกต้องเหมาะสมจึงจะเกิดประโยชน์ อย่างแท้จริง	๖	๖
๘	วัฒนธรรมและ การเปลี่ยนแปลง	ส ๒.๑ ป.๖/๒ ป.๖/๓ ป.๖/๔	วัฒนธรรมเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของคน ในสังคม วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นมีความ แตกต่างกันและมีการเปลี่ยนแปลงไปตาม กาลเวลา จึงควรธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม และแสดงออกถึงมรดกชาติไทยได้อย่างเหมาะสม	๗	๗

หน่วย การ เรียนรู้	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (๑๐๐)
๙	ผู้ผลิตที่มีความ รับผิดชอบและ ผู้บริโภคที่รู้เท่า ทัน	ส ๓.๑ ป.๖/๑ ป.๖/๒ ป.๖/๓	ผู้ผลิตที่มีคุณภาพย่อมต้องมีความรับผิดชอบต่อและ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทางผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ส่วนผู้บริโภคที่ดีต้องรู้เท่าทัน รับผิดชอบต่อ ตนเองและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน	๘	๑๐
๑๐	ความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจ	ส ๓.๒ ป.๖/๑ ป.๖/๒	หน่วยเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันทั้งในระดับ หน่วยครัวเรือน หน่วยธุรกิจ หน่วยรัฐบาล นอกจากนั้น ผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาकार และ รัฐบาลยังมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งการรวมกลุ่มทาง เศรษฐกิจภายในท้องถิ่นมีผลต่อการพัฒนา ท้องถิ่น	๘	๑๐
๑๑	เรียนรู้ประเทศ ไทย	ส ๕.๑ ป.๖/๒ ส ๕.๒ ป.๖/๑ ป.๖/๒	แผนที่ รูปถ่ายทางอากาศ และภาพจากดาวเทียม ใช้แสดงข้อมูลลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย ไทย ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และ ทรัพยากรธรรมชาติส่งผลต่อกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทย และ ขณะเดียวกันกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมใน ประเทศไทยก็ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของประเทศไทยด้วย การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพมีทั้งที่เกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติและจากกิจกรรมของมนุษย์และ การเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคม	๘	๑๐
๑๒	ภัยพิบัติใน ประเทศไทย	ส ๕.๑ ป.๖/๒	ลักษณะทางกายภาพของไทยในภูมิภาคต่างๆ ส่งผลให้เกิดลักษณะภัยพิบัติที่แตกต่างกัน และ การเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติจะช่วยให้เราอยู่ ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน	๘	๑๐
๑๓	มนุษย์กับ สิ่งแวดล้อม	ส ๕.๒ ป.๖/๓	แนวทางการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ ยั่งยืนในประเทศไทยแตกต่างกันไปตามลักษณะ ทางกายภาพและการดำเนินชีวิต	๘	๑๐
รวม				๘๐	๑๐๐

ตารางวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง เวลา ๗ ชั่วโมง

ที่	เรื่อง	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชม.)
แผนที่ ๑	วัฒนธรรมไทย	◆ ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม ◆ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาที่มีผลต่อตนเองและสังคมไทย ◆ แนวทางการธำรงรักษาวัฒนธรรมไทย	๓
แผนที่ ๒	มารยาทไทย	◆ ความหมายและสำคัญของมารยาทไทย ◆ มารยาทไทยและมารยาทสังคม เช่น การแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การรับของส่งของ การรับประทานอาหาร การแสดงกิริยาอาการ การทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด	๒
แผนที่ ๓	คุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย	◆ ประโยชน์และคุณค่าทางวัฒนธรรม ◆ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนภาคต่างๆ ในสังคมไทย ◆ แนวทางการรักษาวัฒนธรรม	๒

โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์อุบลราชธานี

ที่	เรื่อง	มาตรฐาน/ตัวชี้วัด		สาระการเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะ	ภาระงาน/ ชิ้นงาน	การวัดประเมินผล	เวลา
		ระหว่างทาง	ปลายทาง						
แผน ที่ ๑	วัฒนธรรม ไทย	ส ๒.๑ ป.๖/๒ ส ๒.๑ ป.๖/๓	ส ๒.๑ ป.๖/๔	◆ ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม ◆ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาที่มีผลต่อตนเองและสังคมไทย ◆ แนวทางการธำรงรักษาวัฒนธรรมไทย	- นักเรียนอธิบายความหมาย ความสำคัญ และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไทยได้ -นักเรียนรู้คุณค่าของวัฒนธรรมไทยและช่วยกันธำรงรักษาวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ต่อไป -นักเรียนสื่อสารและบอกเล่าถึงแนวทางในการธำรงรักษาวัฒนธรรมไทยได้อย่างถูกต้อง	-ความสามารถในการสื่อสาร -ความสามารถในการคิดขั้นสูง -ความสามารถในการแก้ปัญหา -ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต -ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	๑. แผนผังความคิด	-ตรวจแผนผังความคิด -สังเกตพฤติกรรม -ตรวจชิ้นงาน	๓ ชม.

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๖

หน่วยการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง

เวลา ๖ ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามเวลา

เวลา ๑ ชั่วโมง

ผู้สอน นางสาวอภิษฐา จารุกการ โรงเรียน เมืองอุบล

สังกัด สพป.อุบลราชธานี เขต ๑

๑. สาระสำคัญ

วัฒนธรรมเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันและมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา จึงควรธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงามและแสดงออกถึงมรดกไทยได้อย่างเหมาะสม

๒. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ส ๒.๑ ป.๖/๒ - ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม

- การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาที่มีผลต่อตนเองและสังคมไทย
- แนวทางการธำรงรักษาวัฒนธรรมไทย

ส ๒.๑ ป.๖/๓ - ความหมายและสำคัญของมรดกไทย

- มรดกไทยและมรดกสังคม เช่น การแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การรับของส่งของ การรับประทานอาหาร การแสดงกิริยาอาการ การทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด

ตัวชี้วัดปลายทาง

ส ๒.๑ ป.๖/๔ - ประโยชน์และคุณค่าทางวัฒนธรรม

- ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนภาคต่างๆ ในสังคมไทย
- แนวทางการรักษาวัฒนธรรม

๓. สาระการเรียนรู้

- 1) ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม
- 2) การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาที่มีผลต่อตนเองและสังคมไทย
- 3) แนวทางการธำรงรักษาวัฒนธรรมไทย
- 4) ความหมายและความสำคัญของกิริยามารยาทไทย
- 5) มรดกไทยและมรดกสังคม เช่น การแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การรับของส่งของ การรับประทานอาหาร การแสดงกิริยาอาการ การทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด
- 6) ประโยชน์และคุณค่าทางวัฒนธรรม
- 7) ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนภาคต่างๆ ในสังคมไทย
- 8) แนวทางการรักษาวัฒนธรรม

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๑) อธิบายความสำคัญและคุณค่าของวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้อง (K)
- ๒) วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมตามกาลเวลาและวิธีการดำรงรักษาวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้อง (K)
- ๓) เสนอแนวทางการดำรงรักษาวัฒนธรรมไทยได้อย่างเหมาะสม (P)
- ๔) เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาและการดำรงรักษาวัฒนธรรม (A)

๕. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ๑) สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร
- ๒) สมรรถนะที่ ๒ ความสามารถในการคิดขั้นสูง
- ๓) สมรรถนะที่ ๓ ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ๔) สมรรถนะที่ ๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. มีวินัย รับผิดชอบ
๒. ใฝ่เรียนรู้
๓. มุ่งมั่นในการทำงาน
๔. รักความเป็นไทย

๗. อัตลักษณ์อุบลราชธานี

-วัฒนธรรมท้องถิ่น

๘. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (การเรียนรู้แบบ Active Learning)

๑. นักเรียนศึกษาวิดีโอ/ภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมของกลุ่มคนไทย ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ในด้านประเพณี
๒. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิดีโอ/ภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรม ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ในด้านประเพณี แล้วตอบคำถามดังนี้
  - ๑) มีความแตกต่างกันระหว่างวัฒนธรรมของกลุ่มคนในภาคต่าง ๆ ของสังคมไทยที่เด่นชัดในเรื่องใดบ้าง ยกตัวอย่าง
  - ๒) จากคลิปวิดีโอ/ภาพดังกล่าวทำให้ได้ข้อคิดสำคัญอย่างไร
  - ๓) วัฒนธรรมของกลุ่มคนในภาคต่าง ๆ ในสังคมไทยมีความสำคัญอย่างไร
๓. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ แล้วร่วมกันศึกษาความรู้เกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย จากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.๖ PowerPoint เรื่อง คุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทยหรือแหล่งข้อมูลสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ต ตามประเด็นต่อไปนี้
  - ๑) ประโยชน์และคุณค่าทางวัฒนธรรม
  - ๒) ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนภาคต่าง ๆ ในสังคมไทย
  - ๓) แนวทางการรักษาวัฒนธรรม
๔. นักเรียนทำแผนผังความคิด เรื่องวัฒนธรรมประเพณี ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้
๕. นักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามภาคที่กลุ่มตัวเองได้จัดทำแผนผังความคิด

๙. การงาน/ชิ้นงาน

- แผนผังความคิด

๑๐. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- ๑) หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.๖ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ หน้าที่ของพลเมืองดี บทที่ ๔ เรื่อง วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง

- ๒) แบบฝึกปฏิบัติทักษะรวบยอดวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.๖ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ หน้าที่
ของพลเมืองดี บทที่ ๔ เรื่อง วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง
- ๓) PowerPoint เรื่อง วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา

๑๑.การวัดประเมินผล

รายการวัด	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมตาม กาลเวลาและวิธีการดำรงรักษาวัฒนธรรมได้อย่าง ถูกต้อง (K)	สังเกตการทำงานกลุ่ม	แผนผังความคิด	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
อธิบายความสำคัญและคุณค่าของวัฒนธรรมได้ อย่างถูกต้อง (K)	สังเกตพฤติกรรม	แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
เสนอแนวทางการดำรงรักษาวัฒนธรรมไทยได้อย่าง เหมาะสม (P)	สังเกตพฤติกรรม	แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ตามกาลเวลาและการดำรงรักษาวัฒนธรรม (A)	สังเกตพฤติกรรม	แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์

๑๒. บันทึกผู้บริหาร

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(นางกฤติยา สีหา)

ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา

๑๓. บันทึกหลังการสอน

๑) ผลการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

๒) ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

๓) สาเหตุของปัญหา/อุปสรรคที่พบในการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

๔) วิธีการแก้ไขหรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน

.....
.....
.....

ครูผู้สอน.....

(นางสาวอภิษฎา จารุการ)

วันที่บันทึก.....

